



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

## TARTALOM

3116/2015. (VII. 2.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról .....	892
3117/2015. (VII. 2.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról .....	897
3118/2015. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	900
3119/2015. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	904
3120/2015. (VII. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról és eljárás megszüntetéséről .....	907
5/2015. (VI. 30.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről .....	917
6/2015. (VI. 30.) elnöki utasítás	öttagú tanács tagjának helyettesítéséről .....	917

# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3116/2015. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

### bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Lenkovich Barnabás, dr. Sulyok Tamás és dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról szóló 2011. évi CLXXII. törvény 12. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A Sport Állandó Választottbíróság (a továbbiakban: SÁVB) egyik tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) fordult bírói kezdeményezéssel az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) 47. §-a alapján a Magyar Olimpiai Bizottság szervezeti keretei között működő választottbíróság egyik tanácsa. A tanács előtt folyamatban lévő egyedi ügyben a Magyar Labdarúgó Szövetség (a továbbiakban: MLSZ) fegyelmi bizottsága tárgyalás tartása nélkül hozott FEB-II-30/2014-15. számú határozatával egy sportszakembert 12 havi eltiltás fegyelmi büntetéssel sújtott gyűlöletkeltő megnyilvánulása miatt. Az érintett egy, a másodosztályban játszó labdarúgócsapat vezető edzője volt, aki ellen fegyelmi eljárás megindítására az adott alapot, hogy egy idegenben játszott meccsen a hazai csapat egészére rasszista megjegyzést tett.
- [3] A fegyelmi büntetéssel érintett sportszakember tárgyalás tartását kérte, az MLSZ fegyelmi bizottsága tárgyaláson hozott FEB-II-30-1/2014-15. számú határozatával fenntartotta a korábbi határozatában foglaltakat. Ezt követően az érintett fellebbezést terjesztett elő, amelyet a Fellebbviteli Bizottság bírált el és az MLSZ Fegyelmi Szabályzatának 68. §-a alapján FVB-22/2014. (X. 30.) számú határozatával a Fegyelmi Bizottság FEB-II-30-1/2014-15. számú határozatát megváltoztatta. A Fellebbviteli Bizottság az I. fokon megállapított 12 havi eltiltás büntetés mellett 200 000 Ft. pénzbüntetést is kiszabott.
- [4] A Fellebbviteli Bizottság határozata ellen az érintett a SÁVB-hoz fordult kérve annak felülvizsgálatát. Az alperes MLSZ a kereset elutasítását kérte, egyúttal vitatta a SÁVB hatáskörét is, álláspontja szerint ugyanis az Stv. nem teszi lehetővé az eltiltás fegyelmi büntetés bírósági felülvizsgálatát.
- [5] Az indítványozó – az MLSZ kérelmét követően – megvizsgálta, hogy a sportszakmai tevékenységtől eltiltás fegyelmi büntetés felülvizsgálatára rendelkezik-e hatáskörrel. A vizsgálat eredményeképp arra jutott, hogy az Stv. hatályos szövege valóban nem ad lehetőséget az eltiltás fegyelmi büntetés bírósági felülvizsgálatára. Ennek az oka, hogy a 2011. évi CLXXII. törvény (a továbbiakban: Stvmód.) 12. §-a 2012. január 1-vel módosította az Stv. 12. §-át, amely az egyes fegyelmi büntetéseket szabályozza. A módosítás eredményeképp a 12. § bekezdéseinek számozása megváltozott, a korábban a 12. § (2)–(4) bekezdésekben szereplő fegyelmi büntetések – módosított szöveggel – átkerültek a 12. § (4)–(6) bekezdésbe. Ugyanakkor a Stv. 14. § (2) bekezdése nem került módosításra, ami az indítványozó szerint azért problémás, mert e § alapján a versenyzővel szemben csak az Stv. 12. § (2) bekezdés *d)* pontja és (3) bekezdése alapján, a sportszakemberrel szemben pedig csak a 12. § (2) bekezdés *d)* pontja és (4) bekezdése alapján kiszabott másodfokú fegyelmi büntetéssel szemben lehet kere-

setet benyújtani a bírósághoz, vagy a SÁVB-hoz fordulni, kérve a határozat felülvizsgálatát. Az eltiltás büntetését korábban az Stv. 12. § (3)–(4) bekezdése, jelenleg a törvény hatályos szövegének a 12. § (5)–(6) bekezdése szabályozza.

- [6] Jelenleg tehát az Stv. szerint csak a szóbeli figyelmeztetés, az írásbeli megrovás, a sportszövetség által adott kedvezmények legfeljebb egy évi időtartamú megvonása és a pénzbüntetés fegyelmi büntetést megállapító másodfokú fegyelmi határozat támadható meg rendes bíróság vagy a SÁVB előtt. A legsúlyosabb, a versenyzői, illetve sportszakmai tevékenységtől, illetve átigazolásból való – akár végleges időtartamú – eltiltást kimondó határozat bírósági felülvizsgálata nem kérhető. Az indítványozó szerint az Stv. ismertett szabályai sértik a versenyzők, sportszakemberek tisztességes bírósági eljáráshoz (bírósághoz forduláshoz), illetve jogorvoslathoz való jogát, ami a fegyelmi büntetés súlyára tekintettel egyúttal sérti a munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogát is. Hiszen a bírósági út és vele a jogorvoslat kizártsága miatt pusztán a fegyelmi eljárásban hozott határozattal elzárható az eljárás alá vont személy a versenyzéstől, illetve a sportszakmai tevékenység folytatásától. Az indítványozó álláspontja szerint egy nyilvánvaló jogalkotási hibáról van szó, amelynek során a jogalkotó nem teremtette meg az Stv. 12. §-a és 14. §-a közötti összhangot. Az alaptörvény-ellenes helyzet feloldásának jogszerű megoldása az lenne, ha a jogalkotó – az Stv. 12. § megváltozott szövegére tekintettel – módosítaná az Stv. 14. § (2) bekezdését. Tekintettel azonban arra, hogy az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki a jogszabályok módosítására, az indítványozó szerint az Stvmód. 12. §-ának megsemmisítésével helyreállna az alkotmányos helyzet. Az indítványozó szerint ebben az esetben ugyanis a megsemmisítéssel az Alkotmánybíróság „visszaállítaná” az Stv. módosítás előtti szövegét.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 51. § (1) bekezdésére tekintettel először azt vizsgálta meg, hogy a SÁVB bírái rendelkeznek-e indítványozói jogosultsággal. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint a bíró – az előtte folyamatban lévő eljárás egyidejű felfüggesztése mellett – kezdeményezheti az Alkotmánybíróság előtt annak megállapítását, hogy az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenes és kérheti annak megsemmisítését, illetve alkalmazásának kizárását. Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. Az Alaptörvény – a korábbi Alkotmánytól eltérően – nem sorolja fel a bírói szervezetrendszer részét képező bíróságokat, csak rögzíti, hogy a bírósági szervezet többszintű, amelynek élén a Kúria áll mint legfelsőbb bírói fórum.
- [8] Ugyanakkor bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény –, mint sarkalatos törvény – a korábbiakhoz hasonlóan négy bírósági szintet hoz létre, így a járásbíróságot, a törvényszéket, az ítéletábrát és a Kúriát. Az Alaptörvény 25. cikk (7) bekezdése ugyan lehetővé teszi, hogy egyes jogvitákban a bíróságon kívüli más szervek járjanak el, azonban a fentiekből az következik, hogy ezek nem minősülnek bíróságnak.
- [9] Az Alaptörvény 25–26. cikkeiben foglaltak szerint a bírák egyértelműen az állami igazságszolgáltatási rendszer szereplői. A bírói státus elnyerése, a bírókénti működés, a bírói önkormányzatiság alapvető szabályai (többek között az, hogy a bírák nem lehetnek tagjai pártnak, illetve az OBH illetve a Kúria elnöke közülük kerül megválasztásra) azt támasztják alá, hogy a bírákra vonatkozó sajátos jogi szabályozás nem vonatkoztatható más, jogvitákban döntési jogosítvánnyal rendelkező személyekre, mint amilyenek a választottbírák. Ellenkező esetben, a választottbírák pártkötődését is vizsgálni kellene, illetve ők maguk is választhatóak lennének a legfőbb bírói posztokra. Megjegyzendő, hogy a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 3. § (1) bekezdése, mind a Stv. 14. § (2) bekezdése szerint csak mint a bíróság alternatívája jelenik meg.
- [10] Az indítványozó arra hivatkozva állítja, hogy az Abtv. 25. §-a alkalmazásában bíróságnak kell tekinteni a választottbíráskodást is, mivel a Vbt. 58. §-a szerint a választottbíráskodás ítélet hatálya ugyanaz, mint a jogerős bírósági ítéleté, végrehajtására is a bírósági végrehajtásról szóló jogszabályok az irányadók.
- [11] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban a választottbíráskodás nem tartozik az állami bíróságok által alkotott igazságszolgáltatási szervezetrendszerbe. A választottbíráskodás eljárás kikötésével ugyanis a felek – élve szerződési szabadságukkal – lemondanak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében megfogalmazott bírósághoz forduláshoz, illetve jogorvoslathoz való jogukról. Ezzel a jogvitát elvonják az állami bíróságoktól és magánbíráskodás útjára terelik annak elbírálását {legutóbb: 3118/2013. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [6]}.

- [12] A fentiekből következik, hogy a választottbírák nem minősülnek az Alaptörvény 25–26. cikke szerint meghatározott bírónak, így az Abtv. 25. §-a tekintetében hiányzik az indítványtételi jogosultságuk.
- [13] Ezért az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasította.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság egyebekben megjegyzi, hogy állandó gyakorlata alapján a módosító jogszabály megsemmisítésével a hatályon kívül helyezett jogszabály automatikusan nem éled fel, mivel valamely jogszabályi rendelkezés újbóli hatályba helyezése a jogalkotó kizárólagos hatáskörébe tartozik {legutóbb: 26/2014. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [18]}.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*  
az Alkotmánybíróság elnöke

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Kiss László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lévay Miklós s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Stumpf István s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye*

- [15] Nem értek egyet a bírói kezdeményezésnek a többségi határozat indokolása által elfogadott, az indítványozói legitimitáció hiányára alapított visszautasításával, és alapvetően másként látom az ügyben felmerülő elvi jelentőségű alkotmányossági kérdéseket.
- [16] 1. Az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt hatásköri szabály alanya – amint arra helyesen a többségi határozat indokolása is rámutat – nem a „bíróság” hanem a „bíró”. Ez alapján számomra a vizsgált ügyben az az eldöntendő eljárásjogi kérdés, hogy a SÁVB mint állandó választottbíróóság bírójaként az említett hatáskör indítványozóként eljárhat-e?
- [17] 2. Nem értek egyet a többségi határozat indokolása által követett azon értelmezési iránnyal, hogy az Alaptörvény által használt „bíró”, illetve „bíróság” fogalmát kizárólag a Bszi. alapján (azaz törvényi szintről, a jogforrási hierarchia tekintetében fordított irányban) – értelmezte az Alkotmánybíróság. Véleményem szerint az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvényt, a Bszi.-t és az Abtv.-t együtt és egymásra tekintettel kellett volna értelmeznie, és ez alapján kellett volna az alkotmányossági szempontoknak megfelelő értelmezés kiválasztásával döntenie az indítványozói jogosultság kérdésében. Ehhez kapcsolódóan fontosnak tartom kiemelni azt, hogy a nemzetközi bírói fórumok is tágan értelmezik az „eljáró bíróság” fogalmát. Ennek megfelelően az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint a svájci kerületi ügyész bírói hatáskörrel rendelkezőnek minősült a *Schiesser kontra Svájc* ügyben (1979. december 4., Series A no. 34.), illetve bármely közhatalmi szerv bíróságnak tekintendő, amennyiben ilyen funkciót lát el a *Sramek kontra Ausztria* ügy alapján (1984. október 22., Series A no. 84.). Ehhez hasonlóan az Európai Unió Bírósága sem csupán szervezeti, hanem funkcionális kategóriaként tekint a „bíróság” fogalmára, amikor azt vizsgálja, hogy egy tagállami szerv kezdeményezhet-e nála előzetes döntéshozatali eljárást, azaz bíróságnak minősül-e az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 267. cikke értelmében. A „bíróság” fogalma közösségi jelentésének értelmezésére lásd a 61/65 G. *Vaassen-Göbbels kontra Management of the Beambtenfonds voor het Mijbedrijf* [1966] EBHT 0261., a C-392/92 *Almelo önkormányzata és*

*mások kontra NV EnergieBedrijf Ijsselmij* [1994] EBHT I-1477., valamint a *C-54/96 Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH kontra Bundesbaugesellschaft Berlin mbH* [1997] EBHT I-4961. ügyeket.

- [18] Ehhez hasonlóan az Alkotmánybíróságnak is autonóm módon kell értelmeznie az Alaptörvény „bíró”, illetve „bírótság” fogalmát. Így jelen esetben nem lehet eltekinteni attól, hogy a SÁVB törvényben szabályozott eljárását az Alaptörvény 25. cikk (7) bekezdése teszi lehetővé. A SÁVB határozata a felek közötti jogvitát eldöntő döntés, annak hatálya a rendes bíróság jogerős ítéletével azonos, önkéntes teljesítés hiányában a döntés tartalma bírósági végrehajtás útján kikényszeríthető. A választottbíróságok – így a SÁVB, mint az Stv. által felállított állandó választottbíróság – a rendes bírósági szervezetrendszeren kívül elhelyezkedő jogvitát eldöntő kvázi bíróságok, amelyek az Stv.-ben és a Vbt.-ben meghatározott kapcsolatban állnak a rendes bírósági szervezetrendszerrel. A jelen ügyben felmerült hatásköri kérdés eldöntésénél kiemelten kell figyelembe venni a hivatkozott törvényi kapcsolat fent említett azon elemét, amely értelmében a választottbíróági ítélet hatálya az eljárást választó felek tekintetében megegyezik a rendes bírósági szervezetrendszer bírósága által hozott jogerős ítéletével [Stv. 58. §]. Megemlíthető továbbá, hogy a külföldi választottbíróági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló New Yorkban 1958. június 10-én létrejött egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) az 1962. évi 25. törvényerejű rendelet léptette hatályba Magyarországon. Az Egyezmény olyan választottbíróági határozatok végrehajtására és elismerésére vonatkozik, amelyeket akár természetes, akár jogi személyek közti jogvitában hoztak, és e döntések nem annak a tagállamnak a területén születtek, ahol azok elismerését és végrehajtását kérték. Az Egyezmény hatálya azon választottbíróági határozatok végrehajtására és elismerésére is kiterjed, amelyek abban az államban, ahol azok elismerését és végrehajtását kérik, nem minősülnek „hazai határozatoknak”. Az Egyezmény idézett rendelkezései is azt támasztják alá, hogy a választottbíróági döntések végrehajtása szempontjából azok a rendes bíróság jogerős ítéletével megegyező joghatállyal bírnak.
- [19] 3. Álláspontom szerint a többségi határozatban foglalt visszautasító döntés és az azt alátámasztó indokolás felveti a bírói függetlenség sérelmének a kérdését is. Nem látom ugyanis alkotmányos indokát annak, hogy ha a rendes bírósági szervezetrendszer bírója az egyedi ügyben az általa alkalmazandó jogszabály alaptörvényellenességét észlelve megkeresheti az Alkotmánybíróságot, akkor miért ne tehetné meg ugyanezt a választottbíróági bíró is. Miért kellene az állandó választottbíróág bírójának az alkotmányossági kérdésben kialakított szakmai meggyőződése ellenére alkalmaznia a szerinte alaptörvény-ellenes jogszabályt? Van-e alkotmányosan igazolható indoka egy ilyen különbségtételnek a rendes bíróság, illetve a választottbíróág bírója között? Álláspontom szerint ezeket a kérdéseket az Alkotmánybíróságnak feltétlenül vizsgálnia kellett volna a hatásköri kérdés eldöntésénél. Meggyőződésem szerint az állandó választottbíróág bírója sem kötelezhető arra, hogy alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásával döntse el a felek közötti jogvitás ügyet, ráadásul úgy, hogy a rendes bíróság döntésével azonos hatállyal bíró ítéletének a rendes bíróság általi felülvizsgálatára csak szűk körben van lehetőség. A bírói függetlenség magában foglalja a bírói jogalkalmazás törvényhez kötöttségét, de bizonyosan nem foglalja magában azt, hogy a bíró alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezésre legyen kénytelen alapítani a döntését. A rendes bíróságokéval azonos hatállyal bíró döntést meghozó állandó választottbíróági bíró sem zárható ki a bírói kezdeményezésből, nem kényszeríthető arra, hogy a döntését alaptörvényellenes jogszabályra alapítsa.
- [20] 4. Véleményem szerint az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi és alapjogvédelmi funkciójával is az állt volna összhangban, ha érdemben bírálja el a SÁVB bírója által előterjesztett bírói kezdeményezést. Az állandó választottbíróági bíró kizárása a bírói kezdeményezést indítványozó személyek köréből véleményem szerint komoly kételyt támaszt az Alaptörvény *erga omnes* hatályának az érvényesülése tekintetében. Az Alkotmánybíróság – az alapjogvédelem kiteljesítése és az alkotmányvédelmi funkció maradéktalan teljesítése érdekében – az egyes hatásköreire vonatkozó törvényi korlátozásokat az irányadó joggyakorlatában nem indokolatlanul értelmezte leszűkítően. Álláspontom szerint a vizsgált ügyben is ennek a joggyakorlatnak megfelelően kellett volna állást foglalnia az Alkotmánybíróságnak a az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt hatáskör lehetséges indítványozói körének a meghatározása során. Meggyőződésem szerint az, hogy a jogrendszer lehetővé teszi egy speciális, a rendes bírósági szervezetrendszeren kívüli, jogvitát eldöntő fórum létezését, nem lehet megfelelő indoka annak, hogy a fórumválasztáshoz (annak a következményeként) egyúttal alacsonyabb alapjogi jogvédelem kapcsolódjon. A többségi határozat indokolása értelmében a választottbíróági eljárás választása (ami nem minden esetben a felek választása, hanem törvényi kötelezettség is lehet) az alapjogok érvényesíthetőségének

jelentős és alkotmányosan indokolatlan korlátozását eredményezhetné. Az állandó választottbíróságok eljárásának választása esetén a felek gondosan mérlegelik az eljárás előnyeit és annak hátrányait, ennek a mérlegelésnek az eredményeként döntenek a választottbírósági út igénybevételéről vagy annak a mellőzéséről. A feleknek a választottbírósági eljárás kikötésére vonatkozó megállapodása (a felek által létesített alávétéses illetékesség) azonban nem jelent egyben az alapjogaik hatékony védelméről való lemondást; az említett mérlegelés során ezzel a lehetséges jogkövetkezéssel a feleknek eddig nem kellett számolni. A vizsgált esetben arra tekintettel is indokoltnak tartottam volna az állandó választottbírósági bíró általi kezdeményezés érdemi elbírálását, hogy a választottbíróság által hozott döntések csak igen szűk körben vizsgálhatók felül a rendes bíróságok által (I. Vbt. 55. § (1)–(3) bekezdés). Véleményem szerint az állandó választottbíróságok ítélkezési tevékenysége során az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt egyedi normakontroll hatáskör ugyanazt az alkotmányos jogvédelmi szerepet tölti be, mint a rendes bírósági szervezetrendszer esetében: a felek jogvitáját a bírónak ne kelljen alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásával eldöntenie. Az alkotmányossági iránymutatás nézetem szerint pusztán szervezeti alapon az állandó választottbíróságoktól sem vonható meg.

- [21] Mindezen érvek álláspontom szerint amellet szólnak, hogy mind az Alaptörvény védelme, mind az eljárásban érintett felek alapjogainak a biztosítása szempontjából indokolt lett volna az egyedi ügyben az állandó választottbíróság bírója által kezdeményezett alkotmányos kontroll biztosítása.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

- [22] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter alkotmánybíró különvéleménye*

- [23] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és az ahhoz fűzött indokolással sem. Indokaim a következők.
- [24] 1. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében „[h]a az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint „[a] jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha [...] c) a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.”
- [25] 2. A SÁVB az Alkotmánybírósághoz fordult, mert eljárása során észlelte, hogy az Stv. 14. § (2) bekezdése nem ad lehetőséget az „eltiltás” fegyelmi büntetés bírósági felülvizsgálatára, miközben a „szóbeli figyelmeztetést”, az „írásbeli megrovást”, a „sportszövetség által adott kedvezmények legfeljebb egy év időtartamra történő megvonását (csökkentését)” és a „pénzbüntetést” kiszabó másodfokú határozatok rendes bíróság vagy az SÁVB előtti megtámadására lehetőséget biztosít. Ezáltal éppen a legsúlyosabb fegyelmi büntetés esetében nincs meg a lehetősége a törvény szerint annak, hogy a büntetéssel sújtott a bírósághoz forduljon.
- [26] 3. Véleményem szerint az ügyben eldöntendő egyik kérdés valóban az volt, hogy a SÁVB rendelkezik-e indítványozói legitimációval, jogosult-e bírói kezdeményezésre. Ezt a kérdést az Alkotmánybíróság Teljes Ülése 2015. június 8. napján, hatáskörének gyakorlása során folytatott eljárásban megvitatta. A többségi álláspont tudomásul véve – de azzal szintén egyet nem érve – jelzem, hogy a testületnek álláspontom szerint az indítványozói jogosultság hiányának megállapítása esetén is élnie kellett volna az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdéseiben rögzített hatáskörével, azaz hivatalból eljárva meg kellett volna állapítania a mulasztásban megnyilvánuló

alaptörvény-ellenesség fennállását. (Véleményem szerint ezt az eljárást egyebekben az Abtv. nem lehetőségként, hanem kötelezően gyakorlandó hatáskörként szabályozza.)

- [27] 4. Jelen ügyben a Stv. lényeges tartalma – a bíróhoz fordulás jogának és a jogorvoslathoz való jognak a sérelme miatt – az Alaptörvénybe ütközik, ami megalapozza mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását (Abtv. 46. §).

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

- [28] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/732/2015.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



### AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3117/2015. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

#### bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 8. § (1) bekezdés *b*) pontjának „és betartatni” szövegrésze, 8. § (2) bekezdésének „elmulasztásuk jogkövetkezményeit” szövegrésze, 143. § (4) bekezdés *d*) pontjának „valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit” szövegrésze, továbbá Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének a közösségi együttélés alapvető szabályairól, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 4/2013. (02. 05.) Kgy. rendelete alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére és a jogszabályok alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte 7.K.27.870/2014. szám alatt folyamatban lévő, közigazgatási határozat felülvizsgálatára indított per tárgyalását felfüggesztette és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés

dés *b)* pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó bíró a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 8. § (1) bekezdés *b)* pontjának „és betartatni” szövegrésze, 8. § (2) bekezdésének „elmulasztásuk jogkövetkezményeit” szövegrésze, 143. § (4) bekezdés *d)* pontjának „valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit” szövegrésze, továbbá Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének a közösségi együttélés alapvető szabályairól, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 4/2013. (02. 05.) Kgy. rendelete (a továbbiakban: Ör.) alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, valamint a jogszabályi rendelkezések általános, és a bíróság előtt K.27.902/2014.–K.27.837/2014. számon folyamatban lévő ügyekben (összesen 66 ügyben) történő alkalmazási tilalmának kimondását kérte az Alkotmánybíróságtól.

- [2] 1.1. Az alapul fekvő ügyben, a felek által nem vitatott tényállás szerint a felperesi párt érdekében a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választását megelőzően, a választási kampányidőszakban választási plakátot helyeztek el Hódmezővásárhelyen, egy fedett buszmegállóban, a tulajdonos önkormányzat hozzájárulása, engedélye nélkül. Ezzel – az alperes szerint – a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 144. § (4) bekezdésére is figyelemmel, a felperes megsértette az Ör. 16. §-a szerinti, a közösségi együttélés alapvető szabályát. A jogszabálysértés miatt a felperessel szemben hivatalból közigazgatási eljárás indult, melynek során Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Címzetes Főjegyzője 2014. november 12. napján kelt A-133-11066-3/2014. számú határozatával a felperest az Ör. 16 §-ának megsértése, választási plakát engedély nélküli elhelyezése miatt 3 000 Ft közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte. A felperes a határozattal szemben közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti keresetet terjesztett elő, melyben kérte annak hatályon kívül helyezését. A felperes a keresete indokolásában hivatkozott arra, hogy az Möt. 8. § (1) bekezdés *b)* pontja, (2) bekezdése, 143. § (4) bekezdés *d)* pontja alaptörvény-ellenes és a felhatalmazó törvényi rendelkezés alaptörvény-ellenessége miatt az Ör. egésze is alaptörvény-ellenes.
- [3] Az eljáró bíróság egyrészt egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál, másrészt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 48. § (3) bekezdése alapján az önkormányzati rendelet felülvizsgálatára irányuló nemperes eljárást kezdeményezett a Kúria Önkormányzati Tanácsánál.
- [4] 1.2. Az indítványozó bíró hivatkozott arra, hogy Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése az Möt. korábban hatályban volt 51. § (4) bekezdése, valamint 143. § (4) bekezdés pontja alapján – az azóta hatályon kívül helyezett – 23/2012. (05. 05.) Kgy. rendeletében szabályozta a tiltott, közösségellenes magatartásokat. A rendelet 17. §-a a hatályos Ör. 16. §-ával egyezően szabályozta a választási plakátok elhelyezésével kapcsolatos tiltott, közösségellenes magatartásokat.
- [5] Az indítványozó bíró az Möt. indítványban megjelölt rendelkezései alaptörvény-ellenességét több okból is állította. Rámutatott arra, hogy az Möt. hivatkozott rendelkezései – az azokat hatályba léptető törvény indokolása alapján – arra adnak felhatalmazást az önkormányzatoknak, hogy a képviselő-testület – széleskörű társadalmi támogatottsággal – a legalapvetőbb szabályokat rendeletbe foglalja és megszegésüket – szigorúan alkotmányos keretek között – szankcionálja. Az Möt. megjelölt rendelkezései – álláspontja szerint – nem felelnek meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, ezen belül a jogbiztonság követelményének. Több, korábbi alkotmánybírósági határozatra hivatkozva kiemelte, hogy „a jogállamiságnak számos összetevője van, a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény ugyanakkor éppen a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. [...] A jogbiztonság követelménye magában foglalja azt, hogy ha törvény valamely alkotmányos, illetőleg törvényben szabályozott jog korlátozására ad jogalkotási felhatalmazást valamely közigazgatási szervnek, a törvénynek meg kell határoznia a jogalkotási hatáskör terjedelmét, annak korlátait is. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a jogállamiság követelményével összeegyeztethetetlen, alkotmányellenes helyzet áll elő azáltal, hogy az önkormányzat képviselőtestülete a szükséges jogi szabályozás hiányában, jogi kötöttségek nélkül, szabad belátása szerint korlátozhat alapjogot.”
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az Möt. indítványban megjelölt rendelkezései – az Alkotmánybíróság 38/2012. (XI. 14.) AB határozatában alaptörvény-ellenesnek talált és megsemmisített Möt. korábbi 51. § (4) bekezdésében, illetve a 143. § (4) bekezdés *e)* pontjában foglalt felhatalmazó szabályokkal megegyező mó-



don – „nem tartalmazzák a felhatalmazás alkotmányos kereteit: nem írnak elő sem e közösségi együttélési szabályok meghatározásával, sem pedig a jogkövetkezmények alkalmazásával, vagy éppen az eljárásrenddel kapcsolatban keretszabályokat, így az egyéni jogok védelmét biztosító garanciákat, a helyi rendszabályok kialakítását lényegében az önkormányzatok szabad mérlegelésére bízva.”

[7] Az indítványozó rámutatott arra, hogy bár az Alaptörvény 32. cikke eredeti jogalkotási jogkörrel is felruhazza a helyi önkormányzatokat, jogellenes magatartás jogkövetkezményeként büntetés, szankció megállapítása, amely állami kényszer alkalmazására ad lehetőséget, nem tartozik ebbe a körbe, ilyen szabályokat az önkormányzat csak törvény felhatalmazása alapján, annak keretei között alkothat. Az ilyen jogalkotás csak a törvényben előírt anyagi garanciák és egyértelmű felhatalmazás mellett áll összhangban az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdéséből folyó jogállami követelményekkel. Összegezve: az indítványozó bíró álláspontja szerint az Möt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja, 8. § (2) bekezdése és a 143. § (4) bekezdés *d*) pontja a töretlen alkotmánybírói gyakorlat által felállított jogállami követelményekkel nem egyeztethető össze, alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság, valamint a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelményét. Az alaptörvény-ellenes törvényi felhatalmazó rendelkezésen alapuló Ör. egésze is alaptörvény-ellenes az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése alapján. A bíróság ezért indítványozta a hivatkozott jogszabályi rendelkezések megsemmisítését és alkalmazási tilalom kimondását. A bíróság az Ör., vagy annak valamely rendelkezése alaptörvény-ellenességének alátámasztására – az Alkotmánybíróság előtti eljárás vonatkozásában – más indokokat nem jelölt meg.

[8] 2. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Alaptörvényben és az Abtv.-ben előírt feltételeknek, érdemi elbírálásra alkalmas-e. Az Alkotmánybíróság a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében (a továbbiakban: ABv.) összefoglalta az indítványok érdemi elbírálhatóságának feltételeit. A bírói kezdeményezésekkel kapcsolatban az alábbi, a jelen ügy szempontjából releváns megállapításokat tette: az Alaptörvény „24. cikk (2) bekezdésének felsorolás[á]ban *b*) pont alatt szerepel az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály és az Alaptörvény összhangjának vizsgálata iránti bírói kezdeményezés. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – »Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt« – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. [...] Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése értelmében a bíró akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. [...] Az Alkotmánybíróság korábban más összefüggésben, a támadható jogszabály vonatkozásában kifejtette, hogy az »Abtv. nem teszi lehetővé a bíró számára, hogy utólagos absztrakt normakontrollt kezdeményezzen, a bírói kezdeményezés nem *actio popularis*« {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}. [...] Az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte az indítványok további formai és tartalmi feltételeit (*conditiones speciales ratione materiae*). A kérelem az Abtv. 52. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt határozottságnak (*applicatio certa*) akkor felel meg, ha az (1b) bekezdésben felsorolt feltételeknek eleget tesz, így pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, az indítvány által támadott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés megsértett rendelkezését. Az indítványnak indokolnia kell továbbá, hogy a sérelmezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel [...]. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy »az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) üggyel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye [...] A bírói kezdeményezés mint normakontroll 'egyedi vagy konkrét' jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege« {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]–[7]}.” {ABv., Indokolás [15]–[16], [18], [19], [22]}

- [9] 3. Jelen ügyben az indítványozó bíró egyrészt az Mötv. azon rendelkezéseinek az alkotmányossági felülvizsgálatát kérte, amelyek rendeletalkotásra hatalmazzák fel az önkormányzatokat a közösségi együttélés alapvető szabályainak meghatározására (és a megsértésük esetére szankciók megállapítására), másrészt pedig az Ör. egészének az alaptörvény-ellenessége megállapítását indítványozta a megfelelő, alkotmányos felhatalmazás hiánya miatt. A bírói kezdeményezésből egyértelműen megállapítható, hogy az Mötv. hivatkozott rendelkezéseit a bírónak nyilvánvalóan nem kell alkalmaznia az előtte folyamatban lévő, közigazgatási határozatok felülvizsgálatára irányuló ügyekben, így ezek alaptörvény-ellenességének vizsgálatát és megsemmisítését az Alaptörvény 24. cikk *b)* pontja és Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján nem kérheti.
- [10] Az indítványozó bíró az Ör. egésze – és nemcsak az általa alkalmazandó Ör. 16. §-a – alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, és pedig kifejezetten csak a felhatalmazó jogszabály – az Mötv. – alaptörvény-ellenességével összefüggésben. Nem tartalmazott tehát semmilyen további, önálló alkotmányossági indokolást az Ör. alaptörvény-ellenessége vonatkozásában. Az Ör.-re vonatkozó indítványi elem így nem felel meg az Alaptörvény 24. cikk *b)* pontjában és az Abtv. 25. § (1) bekezdésében megfogalmazott azon feltételnek, hogy a bíró az általa alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének a vizsgálatát kérheti, hiszen az Ör. egészét, amely 14 különböző tiltott, közösségellenes magatartást határoz meg, a konkrét (a bíróság által felfüggesztett) perben nyilvánvalóan nem kell a bíróságnak alkalmaznia.
- [11] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Alaptörvény 24. cikk *b)* pontjában, az Abtv. 25. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1) bekezdés (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lévay Miklós s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/665/2015.

• • •

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2015. (VII. 2.) AB VÉGZÉS

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.415/2013/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Mfv.I.10.415/2013/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

- [2] A felülvizsgálati eljárással érintett bírói ítéletekben megállapított tényállás lényege szerint az indítványozó 1984. január 1-jétől állt az alperes alkalmazásában. Munkaviszonya – a munkáltatónál történt átszervezés eredményeként – 2010. augusztus 18-án szűnt meg közös megegyezéssel. Az indítványozó ezt követően fordult a Fővárosi Munkaügyi Bírósághoz kérve a megállapodás érvénytelenségének, jogellenességének megállapítását, valamint a rendes felmondás jogkövetkezményeinek alkalmazását. Kifogásolta, hogy az átszervezésről nem tájékoztatták, illetőleg véleménye szerint munkaviszonyának közös megegyezéssel történő aláírásakor nem a munkáltatói jogkört gyakorló szerv, illetőleg személy járt el. Hivatkozott arra is, hogy az aláírás előtt hosszabb ideig bizonytalanságban tartották, felmentés nélkül a munkavégzéstől eltiltották és a munkaviszonyából eredő jogosultságaitól megfosztották. E méltánytalan, kirekesztő helyzet miatt kényszerült végül aláírni három vezető jelenlétében a közös megállapodást. Kiemelte, hogy mivel az okiratban az szerepelt, hogy 3 428 704 Ft-ot jutalomként kap, ezért azt hitte, hogy ezen okirat valamilyen elismerés vagy kitüntetés addigi munkájáért.
- [3] A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 33.M.4401/2010/24. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséről szóló megállapodást a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) rendelkezéseinek megfelelően az indítványozó aláírta, és valamennyi tanú, aki a megállapodás megkötésénél jelen volt, cáfolta, hogy rá nézve nyomásgyakorlás történt volna. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy elegendő idő állt az indítványozó rendelkezésére arra, hogy átgondolja a helyzetét, a légkör pedig sem feszült, sem fenyegető nem volt, ezáltal lehetőséget kapott kérdései felvetésére, mellyel élt is. Az indítványozó továbbá maga is elismerte személyes meghallgatásakor, hogy „normális” légkörben zajlott a megbeszélés. A megállapodás címe „Megállapodás munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséről” volt, tehát az indítványozónak az okirat címéből világosan látnia kellett, hogy mi a megbeszélés tárgya. Nem hihető, hogy azt gondolta, jutalomfizetésben részesül, melynek aláírására a jelenlevők fellépése alapján kényszerült. Az elsőfokú bíróság érvelése szerint az alperes továbbá bizonyította, hogy a munkáltatónál 2010. augusztus 1-jével szervezeti átalakulás történt. Informatikai Főigazgatóság elnevezés alatt új, önálló főigazgatóság jött létre, amelynek élén az informatikai főigazgató állt. Az alperes Szervezeti és Működési Szabályzatának (SZMSZ) VIII. fejezete szabályozta a munkáltatói jogkör gyakorlásának rendjét, melyben foglaltak szerint nem vitás, hogy az indítványozó tekintetében az új munkáltatói jogkör gyakorlója az informatikai főigazgató lett, aki a megállapodást aláírta a munkáltató részéről. A fent kifejtettek alapján a bíróság megállapította, hogy az indítványozó nem tudta bizonyítani a per során, hogy jogellenesen, akarata ellenére került volna sor a közös megegyezéssel történő munkaviszony megszüntetésére.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az 51.Mf. 638.500/2012/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helyben hagyta. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az indítványozó nem hivatkozhatott megtévesztésre, mert tudta, hogy a megbeszélésnek mi volt a tárgya és a célja, megismerte és megértette a munkáltató által ajánlott megállapodás tartalmát mind a jogviszony megszüntetése és annak módja, mind pedig a részére kifizetendő összeg vonatkozásában. Saját nyilatkozata szerint a megállapodás megkötését követően következtetett arra, hogy nem döntött megfelelően, de nem bizonyította, hogy a tévedését az alperes okozta. Azon feltevését, miszerint aláírása hiányában az alperes más munkahelyen foglalkoztatta volna, a per iratai nem támasztják alá. Az indítványozó maga is elismerte, hogy az alperes képviselői egyértelműen közölték vele, miszerint nem tudnak munkát biztosítani a részére. A másodfokú bíróság szerint alaptalan továbbá az indítványozó azon hivatkozása, mely szerint az informatikai főigazgató nem volt a közös megegyezés aláírására jogosult munkáltatói jogkör gyakorlója. Az indítványozó részére az alperes 2010. július 30-án kelt értesítést adott ki a szervezeti átalakulásról és a munkáltatói rend változásáról. Ebben közölte a szervezeti változást, vagyis, hogy szervezeti egysége 2010. augusztus 1. napja előtt az Informatikai Szolgáltató Központ, a változás után pedig az Informatikai Főigazgatóság. Az a körülmény, hogy ezt az értesítést az indítványozó nem vette át, nem érinti az indítványozó szervezeti egységének átalakulását. A bíróság megállapította, hogy nem eredményezi a munkaviszony megszüntetéséről szóló megállapodás érvénytelenségét az indítványozó azon hivatkozása, hogy a humánpolitikai vezető és az informatikai főigazgató egymásnak ellentmondóan nyilatkozott arról, hogy ki döntötte el munkaviszonyának megszüntetését. A létrejött megállapodás érvényességét nem érinti, hogy személy szerint ki hozott döntést arról, hogy az indítványozó jogviszonya fenntartására nincs mód. A munkaviszony megszüntetése tárgyában az alperes ajánlatot tett, amelyet az indítványozó befolyástól mentes akarataival elfogadott és aláírt.
- [5] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az eljáró bíróságok a tényállást jogszerűen a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyí-

tékoknak az egybevetése alapján helyesen állapították meg, és jogszerűen megindokolták döntésüket, külön kiemelve az indítványozó személyes nyilatkozatainak értékelése során levont következtetéseket. Az eljáró bíróságok a bírói gyakorlatnak megfelelően értékelték az indítványozónak a megelőző eljárásban a megállapodás megtámadása körében tett előadását (kényszer, fenyegetés, megtévesztés körében). A bíróságok kellő jelentőséget tulajdonítottak az indítványozó perben tett személyes előadásainak hangsúlyozva, hogy a tanúbizonyítás csak a fél tényállításainak alátámasztására szolgálhat. Az indítványozó az I. és II. fokú eljárásban a megállapodás megkötését megelőző munkáltatói eljárásra ugyan utalt a tényállás részeként, de nem megtámadási okként, mint annak aláírásakor kényszerítően ható körülményként. Így az erre vonatkozó felülvizsgálati előadása már nem volt a Kúria által figyelembe vehető. Alapítványul hivatkozott továbbá az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdés megsértésére mint lényeges eljárási szabálysértésre. Az elsőfokú eljárásban a jegyzőkönyvek tanúsága szerint minden tárgyaláson megtörtént a Pp. 3. § rendelkezésére vonatkozó tájékoztatás. Azt, hogy ez nem volt megfelelő, az indítványozó csak a felülvizsgálati eljárásban sérelmezte olyan bizonyítás lefolytatása érdekében, amelynek a Kúria döntése szerint az ügyben nincs jelentősége.

- [6] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az alperesnek a munkaviszony megszüntetése előtt tanúsított sorozatos, emberi méltóságot sértő, kirekesztő magatartását, amellyel a munkavégzését ellehetetlenítette, és amely megalapozza az indítványozó azon állítását, miszerint a megállapodás aláírásakor nyomást gyakoroltak rá. Az átszervezést követően már sem munkát, sem tájékoztatást nem kapott az alperestől, munkaviszonyából eredő jogosultságaitól megfosztották. Véleménye szerint az alperes a megállapodás aláírását megelőző időszakban a jóhiszemű joggyakorlás és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétes magatartást tanúsított, amivel olyan kilátástalan helyzetet teremtett az aláírás időpontjára, amelyben nem volt más lehetősége a beleegyezésen kívül. A bíróságok nem értékelték a megállapodás aláírásának körülményeit, a helyzet fenyegető, kényszerítő voltát, és azt, hogy három vezető előtt kellett azonnal nyilatkoznia. Kifogásolta, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy a más hasonló munkakörben dolgozó asszisztensekhez képest kizárólag az indítványozónak szüntették meg a munkaviszonyát, állítólag azért, mert az elbocsátott vezető mellett titkárnőként bizalmi állást töltött be, illetve a humánvezető azon tanúvallomását, mely szerint, ha nem írta volna alá a megegyezést, akkor egy soron következő csoportos létszámleépítésnél úgyis elküldték volna. Véleménye szerint a bíróságok nem vizsgálták, hogy az alperesnél fennállt-e más munkavégzési lehetőség. A bíróságok nem értékelték a munkáltató jogszabálysértéseit, vagyis, hogy az SzMSz és a vezérigazgatói utasítás ellenére nem az indítványozó felett munkáltatói jogkörrel rendelkező vezető írta alá a megállapodást, továbbá, hogy az átszervezésről az indítványozót nem tájékoztatták. A bíróságok nem értékelték az indítványozó perben tett nyilatkozatait, az általa feltárt eljárási anomáliákat, a tanúk vallomásaiban tapasztalható ellentmondásokat és a bizonyítatlan alperesi állításokat. A rendelkezésre álló iratokkal ellentétesen, tévesen ítélték meg a közös megállapodás jogszerűségét, az indítványozó szóbeli vallomásától eltérően, a szöveggörnyezetből kiragadott részletek alapján hozták meg döntéseiket. A bíróságok ítéleteikben az indítványozó által megerősített normális hangnemből vezették le a fenyegetettség hiányát, a bizonyítékok figyelmen kívül hagyásával téves jogi következtetéseket vontak le, valótlan megállapításokat fogalmaztak meg. Az indítványozó szerint a bíróságok nem tettek eleget tájékoztatási kötelezettségüknek sem, nem oktatták ki a bizonyítási teherről, a bizonyítandó tényekről. Kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem vizsgálta a felülvizsgálati kérelemében foglaltakat, arra hivatkozással, hogy az abban leírtak az alapeljárásban nem hangoztak el, pedig a tényállást kifejtette, a szükséges okiratokat csatolta. A Kúria a tényállást, így az indítványozó nyilatkozatával és okirati bizonyításával szemben hiányosan állapította meg. Az indítványozó szerint a bíróságok eljárásai és mulasztásai következtében sérült tisztességes eljáráshoz való joga. Mivel a bíróságok elzárták attól, hogy ügyét érdemben előadhassa és jogszerűségeinek reparációja megtörténhessen, jogorvoslathoz való jogát nem tudta érvényesíteni. A munkáltatói eljárása és a bíróságok ítéletei következtében indokolatlanul hátrányos helyzetbe került, emberi méltósága sérült. A bíróságok nem vették figyelembe az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdését, mely garانتálja a munkavállaló jogát az egészségét, biztonságát, méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez. Az indítványozó fentebb kifejtett kifogásai jogalapjaként hivatkozik továbbá az Alaptörvény XXIV. cikkének, a XXV. cikkének, valamint a régi Mt. és a Pp. több rendelkezésének sérelmére is. Az indítványozó mindezekre tekintettel kérte a Fővárosi Munkaügyi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék határozataira is kiterjedő hatállyal a Kúriai ítélet megsemmisítését, valamint, hogy az Alkotmánybíróság a Kúriát kereseti kérelmének helyt adására és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és a jogsérelmek reparációjára kötelezze.

- [7] Az indítványozó a főttkárság hiánypótlásra történő felhívását követően indítványát változatlan tartalommal fentartotta.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság a formai feltételek vizsgálata során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt hatvan napos határidőn belül került benyújtásra. Az indítvány viszont az Alaptörvény XV. cikkének, XXIV. cikkének és XXV. cikkének vélt sérelmével kapcsolatban semmiféle indokolást sem tartalmaz. Így az alkotmányjogi panasz e tekintetben nem bírálható el érdemben.
- [10] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a testület különösen az Abtv. 26.–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti feltételeket vizsgálja. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett magánszemély nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata {3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a bíróságok által megállapított tényállást, a bírói törvényértelmezés és jogalkalmazás helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó alkotmányjogi panasz a kifogásolt ítéletek felülbírálatára irányul. Az indítványozó a bíróságok eljárását kritizálja, és azt várja el az Alkotmánybíróságtól, hogy másként értékelje a tényállást, valamint a bizonyítékokat, továbbá vizsgálja felül a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket. Az Alaptörvény II. cikkével, XVII. cikk (3) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó az ítéletekkel, illetve a bírósági és munkáltatói eljárásokkal szembeni kifogásait fogalmazza meg, alkotmányossági érvelést ténylegesen azonban az indítvány nem tartalmaz. Mivel az indítvány alapján az Abtv. 29. §-ában meghatározott, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság tanácsa – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a, továbbá az 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lévay Miklós s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1524/2014.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3119/2015. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 2.Pf.20.220/2014/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Győri Törvényszék 2.Pf.20.220/2014/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében.
- [2] Kérelme indokolásában az indítványozó az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (1)–(3) bekezdésének, V. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó édesapja a tulajdonát képező termőföldet 2002. augusztus 1. napján kelt haszonbérleti szerződéssel határozott időre a későbbi alperes használatába adta. A szerződés időtartama – egy későbbi módosítás következtében – 2009. augusztus 1. napjáig tartott. Miután a haszonbérbeadó 2009. március 15. napján meghalt, a termőföldet gyermekei, az indítványozó és testvére örökölték, édesanyjuk mint túlélő házastárs holtig tartó haszonélvezeti jogával terhelten.
- [4] A túlélő házastárs mint özvegyi haszonélvezeti jog jogosultja a hagyatéki eljárás lefolytatását követően 2009. augusztus 2. napjától kezdődően további öt évre szóló haszonbérleti szerződést kötött az alperessel. A haszonélvező 2012. február 16. napján elhunyt. Az indítványozó és testvére mint tulajdonosok 2012. március 10. napján egy harmadik személlyel újabb haszonbérleti szerződést kötött az alperes haszonbérletében lévő ingatlanra. Ezt követően az indítványozó az új szerződésre tekintettel kérelmet terjesztett elő a Győri Körzeti Földhivatalhoz a haszonbérlet alperes földhasználati jogának törlése iránt. Kérelmét a földhivatal elutasította, a határozatot a másodfokú hatóság helybenhagyta.
- [5] 2.1. Az indítványozó mint felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy édesanyja halálával az alperessel kötött földhaszonbérleti szerződés megszűnt, tekintettel arra, hogy az édesanyja haszonélvezeti jog jogosultjaként kötött szerződést és halálával ez az özvegyi haszonélvezeti jog megszűnt, ezért álláspontja szerint a szerződés is megszűnt. A kereseti kérelem szerint ő mint tulajdonos a haszonbérleti szerződés vonatkozásában nem jogutódja a korábbi szerződést megkötő haszonélvezőnek. Kérte továbbá, hogy amennyiben a szerződés megszűnését nem állapítja meg a bíróság, úgy állapítsa meg annak érvénytelenségét, és kötelezze az alperest a szántó ingatlan elhagyására. Kérelmében több érvénytelenségi okot is megjelölt. Egyfelől támadta a szerződést azon oknál fogva, hogy azt az édesanyja jogellenes fenyegetés, megfélemlítés hatására kötötte meg, mivel az alperes részéről az hangzott el, hogy ha nem írja alá a bérbeadó a szerződést, akkor nem fizeti ki a 2009. évre járó bérleti díjat. Másfelől támadta a szerződést azon oknál fogva, hogy az feltűnő értékaránytalanságban szenved a bérleti díj alacsony mértéke miatt. Ezen kívül hivatkozott arra, hogy a szerződés semmis, mert annak egyes rendelkezései jogszabályba ütköznek. Jogszabályba ütközik a bérleti díj meghatározásának módja, a rendes felmondás jogának korlátozása, illetve hogy az alperes – általános szerződési feltételeket használva – nem tett eleget tájékoztatási és együttműködési kötelezettségének a szerződés megkötésekor.
- [6] Az indítványozó kereseteit az első fokon eljáró Győri Járásbíróság elutasította.
- [7] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Győri Törvényszék a támadott ítéletében – annak helyes indokaira hivatkozással – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita megalapozott elbírálásához szükséges körben feltárta és helyesen rögzítette a releváns körülményeket, melyek alapulvételével levont jogi következtetései is helytállóak.

- [8] 2.2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Győri Törvényszék ítélete ellen. Indítványában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való joga sérelme tekintetében azt kifogásolja, hogy a holtig tartó haszonélvezet megszűnése ellenére a tulajdona valójában a jelen ügyben nem válik tehermentessé, hiszen a korábbi haszonélvező által megkötött szerződés őt a bíróságok ítélete alapján továbbra is köti. Ebből kifolyólag nem tudja gyakorolni a termőföld-tulajdonából fakadó rendelkezési jogosultságát, azaz annak ellenére sem tudja a fennállónál kedvezőbb feltételekkel bérbe adni a földjét, hogy a korábbi szerződésben félként szereplő haszonélvezeti jog jogosultja meghalt, a haszonélvezeti jog tekintetében pedig nem következik be e tényből kifolyólag jogutódlás. Álláspontja szerint ezért a tulajdonhoz való joga korlátozására került sor, mégpedig nem törvény, hanem a haszonbérelő „magánérdeke” által. Mivel a korábbi szerződésben félként nem szerepelt, állítása szerint arról nem is értesült, ezért a *nemo plus iuris* elvet is sértené, ha a haszonélvező által megkötött szerződés őt a haszonélvező halálát követően is kötné.
- [9] Az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseinek sérelme tekintetében az indítványozó az őt megillető szerződési szabadság sérelmét állítja amiatt, hogy a korábban fennálló (tudtán és szándékán kívül megkötött) szerződés következtében tulajdonosként sem kötheti meg a szándéka szerinti haszonbérleti szerződést. A szerződéshez való kötöttség elve véleménye szerint „még esetlegesen sem előzheti meg a szerződési szabadság, a szerződéskötési szabadság alapelvét, így e vonatkozásban a holtig tartó haszonélvezeti jog jogosultja által kötött szerződés a tulajdonosok esetében kötöttséggel nem jár”. Kifejti, hogy a „szerződési szabadság csupán a jogi szabályozás keretei között értelmezhető”, ezért „oly módon gyakorolva a szerződési szabadságból levezethető jogokat, melyek rendeltetésükkkel és a jogi szabályozással is ellentétesek, nyilvánvalóan a sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogok tiszteletben tartásának sérelmét okozza. A sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogok tiszteletben védelmét – mint az állam elsőrendű kötelezettségét – a panaszolt eljárásban a bíróság nem teljesítette”.
- [10] Az indítványozó előadja, hogy a bíróságok nem tettek eleget azon kérésének, hogy kötelezzék az alperest az általa művelt földterületeken végzett valamennyi, a jogszabályokban is előírt talajjavító, állapotmegőrző talajvédelmi munka elvégzésére irányuló kötelezettsége okiratokkal történő bizonyítására. Mivel a termőföld a termőképességének fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése érdekében speciális védelmet kíván, állítása szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének sérelmét is okozta, hogy a bíróságok ezen kérelmének nem tettek eleget.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére együttesen hivatkozik. Az indítvány ezen részében több, a Győri Törvényszék ítéletében szerinte nem megfelelően elbírált perbeli hivatkozást, érvelést, kereseti kérelmet, valamint az azokkal kapcsolatban általa lényegesnek tartott jogszabályi hivatkozást sorol fel. Kifejti, hogy a jogállam működésébe, a jog érvényre jutásába vetett bizalom feltételezi, hogy a peres félnek az őt ért jogsérelem esetén feltétlen lehetősége van a jogérvényesítésre; a tisztességes eljárás követelménye alapján pedig a bíró az objektív bizonyítás lehetősége megteremtésével biztosítja a „peres fél bizodalma bántatlanságát”. Mivel szerinte „a jogalkalmazás egysége a törvény előtti egyenlőségen nyugszik”, a jogszabályok „alkalmazásának azonosnak kell lennie mindenki számára”, „ugyanannak a jogi normának az egyes bírói határozatok azonos jelentést kell, hogy tulajdonítsanak”, illetve „a kogens jogi szabályokat figyelmen kívül nem hagyhatják.” Mivel „[A] bírósági eljárásban – mint a jogorvoslat, azaz a jogsérelem reparációját szolgáló eljárásban – a bíróság feladata a bekövetkezett jogsértések megállapítása, a jogsérelmek kiküszöbölése”, a panaszolt eljárásban pedig „a bíróságok ezen feladatukat nem teljesítették, így megsértették a diszkrimináció-mentes eljárási kötelezettségüket, nem nyitottak teret a jogszabályok feltétlen érvényesülésének, a jogállam jelentette biztonságot nem nyújtották”; ezért álláspontja szerint a támadott ítélet a fenti alaptörvényi rendelkezések sérelmét okozta.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint felel meg.
- [13] Az indítványozó az elsőfokú bíróságnál az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontjára és az Abtv. 27. §-ára hivatkozva [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont] kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Győri Törvényszék jogerős ítéletének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az alkotmányjogi panasz megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], melyek közül azonban az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), illetve e) pontjaiban foglalt feltételeknek [és ezért részben az Abtv. 27. § a) pontjának] a P) cikk (1) bekezdés-

se, valamint az I. cikk (1)–(3) bekezdései, illetve az V. cikke tekintetében – a 4.2. pontban (Indokolás [16]–[23]) kifejtettek okán – nem tesz eleget.

- [14] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] 4.1. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó a peres eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó – részben – az Alaptörvényben rögzített alapvető jogai sérelmére hivatkozik, a Győri Törvényszék másodfokon meghozott jogerős ítélete ellen pedig további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt követelményeknek is eleget tesz.
- [16] 4.2. Az Alkotmánybíróság az indítvány egyes alapjogok sérelmét állító elemeivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [17] Az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha a bírói döntés az egyedi ügyben érintett indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítvány az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében, valamint I. cikk (1)–(3) bekezdésében foglalt rendelkezésekre vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjának, mivel azok címzettje nem az indítványozó, így nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre az előírásokra alapítani {lásd hasonlóan: 3039/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ezen felül az indítvány az Alaptörvény indítványozó által felhívott V. cikke tekintetében egyáltalán nem tartalmaz indokolást, ezért ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt e tekintetben visszautasította.
- [18] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványozói hivatkozásokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [19] A bírósági ítéletek egybevágó álláspontja szerint a haszonélvezeti jog jogosultja által határozott időre (jogszerűen) kötött szerződés a haszonélvezeti jog jogosultja halála esetén sem szűnik meg, az kvázi jogutódként a tulajdonost is köti. A határozott idő letelte előtt csak jogszabályban meghatározott feltételek bekövetkezése esetén van lehetőség a termőföld haszonbérletére irányuló szerződés – azonnali hatállyal történő – felmondására, az indítványozó pedig ilyenre a perben nem hivatkozott. A szerződés érvénytelenségének megállapíthatóságával összefüggésben a bíróságok megvizsgálták az indítványozó által felhozott, a szerződés megtámadására okot adó érvek tekintetében a megtámadási határidők betartását, és megállapították, hogy a jogellenes fenyegetésre hivatkozás és a feltűnő értékaránytalanság tekintetében a szerződést megkötő haszonélvező számára biztosított megtámadási határidők 2010. évben eredménytelenül leteltek. Mivel a jogelőd ezen okok alapján megállapíthatóan nem kívánta a szerződést megtámadni, ez a jog a jogutód vonatkozásában sem éled fel. Az indítványozó által hivatkozott egyéb érvénytelenségi okok a semmisségi okok körébe tartoztak (jóerkölcsbe ütközés; együttműködési-, tájékoztatási kötelezettség megszegése; általános szerződési feltételek alkalmazásával, valamint a szerződés megkötésének időpontjával kapcsolatosan állított jogsértések; a földhaszonbér megfizetése módjának, mértékének jogellenes meghatározása; az alperes által művelt területek nagysága). Az ezekkel kapcsolatos indítványozói érveket a bíróságok érdemben megvizsgálva, részletes indokolás mellett utasították el.
- [20] A fent említett Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejezetten az ítéleti indokolások ezen megállapításainak jogszerűségét vitatja. Azonban „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. »A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti 'szuperbíróság' szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöböl-



hetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.« {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.” {3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [27]}

- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó által felhozott érvek ezért nem támasztják alá az Alaptörvény 29. §-ában foglalt alternatív törvényi feltételek egyikének a fennálltát sem, mivel azok a bíróság jogértelmezését és eljárását vonják kritika alá, és a végzésben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekintik alapjogi jogsérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. {Hasonlóan legutóbb: 3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit azonban csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében, XV. cikk (1)–(2) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányi jogokat illetve értékeket sértené; az indítványnak ezen alaptörvényi rendelkezésekre hivatkozó érvei nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem támasztanak alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem.
- [23] Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § a) pontjában, illetve az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lévay Miklós s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2266/2014.

• • •

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3120/2015. (VII. 2.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról és eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2. § (1)–(2) bekezdése, 3. § (3) bekezdése, 4. § 16. pontja, 21. § (8) bekezdés g) pontja, (10) bekezdés e) és f) pontja, 23. § (1) bekezdése, (7) bekezdés d) pontja, 25. § (4) bekezdése, 26. § (1)–(2) bekezdése, 31. § (1) és (4) bekezdése, 35. §-a, 35/A. §-a, 35/B. §-a, 37–39. §-ai, valamint 97. § (1), (4), (7), (8), (14) és (26) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 5. pontja, 21. § (1)–(2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése, 32. §-a és 75. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tekintetében az eljárást megszünteti.

## I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogtanácsos által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságon 2013. február 5-én érkezett, és 2013. szeptember 25-én módosított, pontosított indítványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján kérte a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 2. § (1)–(2) bekezdése, 3. § (3) bekezdése, 4. § 5. és 16. pontja, 21. § (1)–(2) bekezdése, (8) bekezdés g) pontja, (10) bekezdés d) pontja, 23. § (1) bekezdése, (7) bekezdés d) pontja, 25. § (4) bekezdése, 26. § (1)–(2) bekezdése, 31. § (1), (4) és (6) bekezdése, 32. §-a, 37–39. §-ai, 75. § (1) bekezdése, valamint 97. § (1), (7) és (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az indítvány 2013. szeptember 25-ei kiegészítésében az indítványozó visszavonta az Nkt. 4. § 5. pontja, 21. § (1)–(2) bekezdése, 32. §-a, 75. § (1) bekezdése ellen irányuló alkotmányjogi panasz-elemeket, továbbá kiterjesztette az indítványát az Nkt. 35. §-ára, 35/A. §-ára, 35/B. §-ára és a 97. § (4), (8), (14) és (26) bekezdéseire is.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott törvényhelyek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, II. cikkét, VII. cikk (1) bekezdését, X. cikk (1) bekezdését, XI. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XV. cikkét, XXIV. cikkét, valamint XXVIII. cikk (6)–(7) bekezdését.
- [5] 2. Az indítványozó az eredetileg előterjesztett alkotmányjogi panaszban előadta, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések hatályosulása folytán jogsérelmet szenvedett, ezek orvoslására pedig nem áll rendelkezésre jogorvoslati eljárás. Jogséreleme visszavezethető arra, hogy jogi státusza megváltozott, így 2012. március 1. óta már nem egyházként, hanem csupán egyesületként láthatja el feladatait. Ez a jogsérelem az oktatás szférájában úgy jelenik meg az indítványozó szerint, hogy sérülnek azoknak a szülőknek a jogai, akik gyermekeiket – az egyházi státusz elvesztését megelőzően – egyházi fenntartású iskolába írták be. Az indítványozó jogséreleme azon is alapul, hogy intézményfenntartóként részt vesz a nevelő és oktató munka szervezésében, fenntartói tevékenységét azonban a támadott törvényi rendelkezések veszélyeztetik. Az indítványozó ezen tevékenységét nagy mértékben befolyásolja a tankötelezettség megváltozása is, illetve az, hogy milyen kapacitás engedélyezését tartja szükségesnek az állam. Az indítványozó kifejti, hogy – az indítvány benyújtásakor – hat köznevelési intézmény működtetéséért felelős, melyekben az adott tanévben kb. 3000 tanuló tanult. Az indítvány szerint a támadott törvényi rendelkezések általában is nehezen érthetők és értelmezhetők, a változtatások bevezetéséhez nincs elegendő felkészülési idő, ez pedig jogbizonytalanságot okoz, és sérti az intézményfenntartó jogait.
- [6] Az alkotmányjogi panasz – az Alkotmánybíróság kapcsolódó határozatát idézve – utal rá, hogy meghatározott feltételek fennállta esetén az Alkotmánybíróság korábban meghozott döntései továbbra is irányadóak.
- [7] 3. Az indítványozó az Nkt. támadott szabályai kapcsán kifogásolta, hogy azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, közelebbről a jogállamiság alkotmányos alapértékéből következő kellő felkészülési idő követelményét, mert a jogalkotó nem biztosított elegendő időt a norma megismeréséhez és végrehajtásának előkészítéséhez. Emellett álláspontja szerint a támadott szabályok sértik a normavilágosság követelményét is.
- [8] A kellő felkészülési idő hiányának alátámasztásaként az indítványozó részletesen elemezte az Alkotmánybíróságnak az ebben a témakörben elfogadott határozatait. Kiemelte, hogy a kellő idő mértékének meghatározása a jogalkotó feladata, figyelembe véve a jogszabály jellegét és a végrehajtásához szükséges felkészülési időt. Alkotmányellenesség csak a felkészülési idő jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető hiánya miatt állapítható meg. [Hivatkozott döntések: 7/1992. (I. 30.) AB határozat, 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, 166/2011. (XII. 20.) AB határozat.]
- [9] Hivatkozott a 28/1992. (IV. 30.) AB határozat óta követett szempontrendszerre, amely alapján a jogbiztonság követelményének megfelelően az a kötelezettség hárul a jogalkotóra, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatároznia, hogy kellő idő maradjon
- a jogszabály szövegének megismerésére;
  - a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
  - a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire.
- [10] Irányadónak tekintette az alkotmányjogi panasz azokat a megállapításokat is, amelyeket az Alkotmánybíróság a nagy rendszerek átalakításával összefüggésben tett a kellő felkészülési idő követelményéről, a 28/2005.

(VII. 14.) AB határozatban. Eszerint: „Egy, a korábitól teljes mértékben különböző, új rendszerre való áttérés nemcsak azt követeli meg, hogy a jogalkotó a jogszabályokban meghatározott követelményeknek formailag eleget tegyen (vagyis a jogszabály szerinti megfelelő időben megalkossa a szükséges szabályokat), hanem azt is, hogy azt az érintettek egészével [...] részleteiben is és teljes mértékben megismertesse, valamint felkészítse őket a szabályok megfelelő alkalmazására, és a különböző döntési alternatívák alkalmazásának várható következményeire. [...] Az Alkotmánybíróság a jövőre nézve felhívta a jogalkotó figyelmét arra, hogy abban az esetben, hogy ha valamely rendszert radikálisan, alapvetően megváltoztat, úgy köteles azt oly módon tenni, hogy mind a keret-, mind az egyes részletszabályok olyan időben kerüljenek megalkotásra, hogy azok ne csak a jogszabályi (időbeliségre vonatkozó formai) feltételeknek feleljenek meg, hanem azokat az érintettek is megfelelő módon és ténylegesen megismerhessék, megérthessék és befogadhassák. Köteles továbbá fokozott figyelmet fordítani annak előzetes ellenőrzésére is, hogy az új rendszer alkalmazására az érintettek megfelelően felkészültek-e. Ez ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy a szükséges információk birtokában, tudatosan és a következményeket átlátva hozhassanak döntéseket. Az Alkotmánybíróság a jövőben – az arra irányuló, kellő időben érkezett indítvány esetén – megsemmisíti az olyan, új rendszer bevezetésére irányuló jogszabályokat, amelyek az új rendszerre való átállást, illetve annak tényleges megismerését és megértését – akár az időtényező, akár más egyéb szempont miatt – nem biztosítják megfelelően.” (ABH 2005, 290, 311–312.)

- [11] A kellő felkészülési idővel kapcsolatos kifogásait az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésében is fenntartotta. Utalt arra is, hogy az Nkt. 2013. szeptember 1-jén hatályba lépő rendelkezéseit a törvényhozó még a hatálybalépés előtt, a tanítási év megkezdése előtt néhány nappal, több alkalommal is módosította. (Az Nkt. módosításáról szóló 2013. évi LV. törvénnyel, az Nkt. módosításáról szóló 2013. évi CXXXVII. törvénnyel, az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXXIX. törvénnyel, valamint a vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvénnyel.) A módosító törvények között olyan is volt, amelyik alapvetően változtatta meg a pedagógusok foglalkoztatásának szabályait; és olyan rendelkezések is voltak, amelyeket több alkalommal is módosított a törvényalkotó, még az Nkt. hatálybalépése előtt.
- [12] 4. Az indítványozó az Nkt. egyes rendelkezéseit az alábbi indokokkal támadta.
- [13] 4.1. Az Nkt. 2. § (1)–(2) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikkét, mert – átmeneti rendelkezések nélkül – megváltoztatják az ingyenes oktatáshoz való jogot azok tekintetében is, akik az Nkt. hatálybalépése előtt kezdték meg az iskolai nevelésben való részvételüket. Sértik a XI. cikk (2) bekezdését is, mert szűkítik az ingyenes oktatáshoz való jogot. Az Nkt. 2. § (2) bekezdése sérti továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit is, mert nem biztosít minden gyermek, tanuló számára ingyenes pedagógiai szakszolgálatot, csak azoknak, akik ingyenes oktatásban vesznek részt. Hasonlóan korlátozza a szabály ugyanerre a körre a kollégiumi ellátás ingyenességét is. Ezekkel kapcsolatban átmeneti szabályok sincsenek a törvényben, pedig a korábbi közoktatási szabályozás e lehetőségeket ingyenesen biztosította akkor is, ha egyébként a tanuló nem ingyenesen vett részt az oktatásban.
- [14] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó az Nkt. 2. § (1) bekezdése tekintetében fenntartotta a kifogásait, mivel a megváltozott törvényi rendelkezés sem biztosítja az ingyenes ellátáshoz való jogot a magánintézmények esetében, amelyek nem vesznek részt az állami feladatellátásban. [Az Nkt. 2. § (2) bekezdésével kapcsolatosan nem nyilatkozott az indítvány fenntartásáról.]
- [15] 4.2. Az Nkt. – indítvány benyújtásakor hatályos – 3. § (3) bekezdése sérti az Alaptörvény II. cikkét, VII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikkben foglaltakat, mert csak az egyházi jogi személyeknek teszi lehetővé a hit- és erkölcsstan oktatás megszervezését. Az Nkt. ezzel nem vette figyelembe, hogy vannak – az indítvány benyújtásakor használatos kategóriák szerint – olyan egyesületek, amelyek 2011-ben még bejegyzett egyházként működtek, azonban az állam megfosztotta őket ettől a státusztól. A vallási tevékenységet végző egyesületi formában való továbbműködés célja kifejezetten a vallás gyakorlásának biztosítása volt azok számára, akik elfogadják az egyesület tanait. Ezért sérti az Alaptörvényt és indokolatlanul diszkriminatív az a megoldás, amely az ilyen egyesületek, és az általuk fenntartott iskolák – hitoktatással kapcsolatos – jogosítványait korlátozza.
- [16] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó ezen törvényi rendelkezést kifogásoló panaszát fenntartotta. Utalt arra is, hogy időközben kikerült ebben a bekezdésben a normaszövegből az „egyházi jogi személy által szer-

vezett” szövegrész, így nem egyértelmű – és sérti a normavilágosságot –, hogy a hit- és erkölcsan oktatásban való részvétel, amely a gyermekek, tanulók joga, valójában milyen oktatást is jelent, és azt ki szervezi.

- [17] 4.3. Az Nkt. 4. § 5. pontja sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, nem felel meg a normavilágosság követelményének (az „egyéb foglalkozás” meghatározása miatt). Az Nkt. 4. § 16. pontja – a magánintézmény definíciója – sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, mivel kiemeli az egyházi intézményfenntartókat az egyébként nem állami/önkormányzati intézményfenntartói körből, és nincs tekintettel arra, hogy az egyházakon kívül vannak olyan egyesületek is, amelyek kifejezetten hitéleti célból jöttek létre, és szintén lehetnek intézményfenntartók. A megkülönböztetés különösen a finanszírozási szabályoknál jelenik meg.
- [18] Az indítvány-kiegészítés az Nkt. 4. § 5. pontját érintő indítványi elemet visszavonta, tekintettel arra, hogy kormányrendelet meghatározza az „egyéb foglalkozás” fogalmát. Az Nkt. 4. § 16. pontjával kapcsolatos indítványi elemet azonban az indítványozó fenntartotta.
- [19] 4.4. Az Nkt. 21. § (1)–(2) bekezdései és a 23. § (1) és (7) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mert a korábbi szabályozástól eltérő feltételeket szabnak a köznevelési intézmény alapítására, nyilvántartásba vételére, működésének megkezdésére. Az Nkt. 23. § (1) bekezdése ráadásul az indítványozó szerint nem értelmezhető rendelkezést tartalmaz, mert – az abban foglaltakkal ellentétben – az állami intézményfenntartó központ nem alapíthat köznevelési intézményt (átvette ugyanakkor a települési önkormányzatoktól a korábban általuk fenntartott intézményeket).
- [20] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy az Nkt. 21. § (1)–(2) bekezdései vonatkozásában az alkotmányjogi panasz „okafogyottá vált”, azt nem tartja fenn.
- [21] 4.5. Az Nkt. 21. § (8) bekezdése és a (10) bekezdés *d*) pontja ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, nem felel meg a normavilágosság követelményének, és így diszkrecionális döntési lehetőséget biztosíthat a hatóságnak ahhoz, hogy egy köznevelési intézményt megszüntessen, akár tanév közben is. Az Nkt. 21. § (8) bekezdés *g*) pontja ez okból az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való jogot is sérti. Bár egy esetleges intézménymegszüntetés esetén a kormányhivatal köteles gondoskodni a tanulók elhelyezéséről, ez lehetetlen helyzetbe hozhatja a szülőt és a gyermeket is.
- [22] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó ezen törvényi rendelkezéseket kifogásoló panaszait fenntartotta.
- [23] 4.6. Az Nkt. 23. § (7) bekezdés *d*) pontja sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a X. cikk (1) bekezdését, mert lehetővé teszi, hogy a kormányhivatal mérlegelési jogkörben döntsön arról, engedélyezi-e az egyházi, illetve a magánintézmények működését. A hivatkozott rendelkezésben írt köznevelés-fejlesztési terv pedig nem jelenik meg jogszabályi formában [bár az Nkt. 94. § (4) bekezdés *l*) pontja tartalmaz rendelkezéseket róla]. Az Nkt. végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) – indítvány benyújtásakor hatályos – 21. § (1) bekezdése szerint a köznevelés-fejlesztési tervet a miniszter a KIR honlapján dokumentum formában tartja nyilván. Ez a (korábbi, már nem hatályos) megoldás ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével is, mert nem egyedi határozat formájában hoz döntést a miniszter a köznevelés-fejlesztési tervről, így bírósági jogorvoslatra sincs lehetőség ellene. Márpedig e nem megtámadható miniszteri döntés következménye a kifogásolt törvényhely alapján akár az intézmény működési engedélyének visszavonása is lehet.
- [24] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó ezen törvényi rendelkezést kifogásoló panaszát fenntartotta.
- [25] 4.7. Az Nkt. 25. § (4) bekezdése és 26. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, közelebbről a normavilágosság követelményét. Nem lehet értelmezni ugyanis, mit jelent az az elvárás, hogy a szervezeti és működési szabályzat (a továbbiakban: SzMSz), illetve a pedagógiai program jóváhagyásához akkor szükséges a fenntartó, illetve a működtető egyetértése, ha a dokumentumból többlet-kötelezettség hárul rájuk. A tisztázatlan tartalmú egyetértési jog az intézmények szakmai autonómiájának jogszerűtlen korlátozásához is vezethet.
- [26] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó az e törvényhelyekkel kapcsolatos alkotmányjogi panasz-elemeket az eredeti indítványban foglaltak szerint fenntartja.
- [27] 4.8. Az Nkt. 31. § (4) és (6) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseit, mert a köznevelési szerződés tartalmának meghatározásánál nem az Alaptörvényben meghatározott

ingyenes oktatásról, hanem „térítésmentességről” rendelkeznek, valamint öt évben rögzítik a köznevelési szerződés érvényességi idejét. Így nem egyértelmű, milyen ellátásért kell a szülőnek fizetnie, és abban sem lehet biztos a szülő, hogy a gyermeke olyan feltételek mellett fejezheti be a tanulmányait, amilyenekkel megkezdte.

- [28] 4.9. Az Nkt. – indítvány benyújtásakor hatályos – 32. §-a sérti az Alaptörvény II. cikkét, VII. cikk (1) bekezdését és XV. cikkét, mert kizárólag az egyházi fenntartású intézmények tekintetében állapít meg eltérő szabályokat az Nkt. többi rendelkezéséhez képest, és kihagyja ebből a körből – az indítvány benyújtásakor használatos kategóriák szerint – egyesületeként működő vallásfelekezeteket, vallási közösségeket. A vallási tevékenységet végző egyesület ezért eszik mindazon jogoktól és lehetőségektől, amelyek megilletik az egyházat, és az egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézményeket. Az indítványozó szerint ezzel „alapvetően nem a fenntartó jogai sérülnek, hanem azoknak a szülőknek és gyermekeknek a jogai, akik ezáltal nem tudják gyakorolni a lelkiismereti- és vallásszabadság alapvető jogát”. Ez a megoldás kizárja a vallási tevékenységet végző egyesületeket abból a lehetőségből is, hogy a Kormánnyal megállapodást köthessenek, és egyoldalú nyilatkozatot tegyenek az állami, illetve önkormányzati feladatellátásban való részvételre. Sérelmet okoz továbbá a hit- és erkölcsstan oktatás megszervezéséből való kimaradás is a vallási tevékenységet végző egyesületek számára.
- [29] Az indítványozó az indítvány-kiegészítésben az Nkt. 32. §-át érintő alkotmányjogi panaszát visszavonta.
- [30] 4.10. Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó kiterjesztette az alkotmányjogi panaszt az Nkt. 35. §-ára, 35/A. §-ára és 35/B. §-ára is. Az Nkt. 35. §-a az indítvány-kiegészítés szerint sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, mert különbséget tesz a vallási közösségek között. A többször módosított törvényi rendelkezés alapján nem egyértelmű, hogy mi a „fakultatív hitoktatás” és a „hitoktatás” egymáshoz való viszonya, és az sem, hogy miért lehet kiváltani a fakultatív hitoktatással a hit- és erkölcsstan órát. Az is ellentétes az Alaptörvénnyel, hogy csak egyházi jogi személy szervezhet fakultatív hitoktatást, illetve hit- és erkölcsstan órát, mert ez okozza a különbségtételt a vallási közösségek között.
- [31] 4.11. Az Nkt. 37–39. §-ai sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot. Nem tartalmazznak ugyanis rendelkezést azokra az esetekre, amikor egy intézményi döntés az intézményi dokumentumokkal ellentétes (pl. a pedagógiai programba, a házirendbe vagy az SzMSz-be ütközik); márpedig az intézményi dokumentumokban foglaltak megtartása a tanulók kötelezettsége, ezért sérti a tanulók jogait, hogy e körben nincs lehetőségük a fenntartóhoz fordulni, illetve a fenntartó döntését bíróság előtt megtámadni. A korábbi közoktatási szabályozásban ez a jogorvoslati lehetőség még szerepelt.
- [32] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az Nkt. 37–39. §-ait kifogásoló alkotmányjogi panaszát fenntartotta.
- [33] 4.12. Az Nkt. 75. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az abból következő normavilágosság követelményét, mert nem lehet tudni, hogy milyen kritériumok alapján készül el a miniszter által kiadandó intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, amelyeknek döntő szerepe van az intézmények sorsa szempontjából. A köznevelés-fejlesztési tervet a miniszter nem jogszabály formájában jelenteti meg, ami sérti a jogbiztonság követelményét, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot is. A bírósági út csak jogszabálysértés esetén nyílik meg, ha nincs jogszabály, akkor nem is lehet megsérteni. Ezzel sérül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése is, mert a kormányhivatalok nem jogszabály alapján döntenek az önkormányzati, egyházi illetve magánintézmények sorsáról.
- [34] Az indítványozó az indítvány-kiegészítésben az Nkt. 75. § (1) bekezdését érintő alkotmányjogi panaszát visszavonta.
- [35] 4.13. Az Nkt. 97. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mert megváltoztatja a tankötelezettség idejét, mégpedig visszamenőleges hatállyal, mert úgy rendelkezik, hogy a 2011/2012. tanévben a kilencedik évfolyamba lépőknél tart utoljára a tizennyolcadik életévig a tankötelezettség. Az indítványozó szerint ez hátrányosan érinti a tanulókat és a szülőket, mivel „az általános iskola után már nincs olyan iskola, amely a tanulót köteles lenne felvenni”. A szülőknek és a gyermekeknek nem állt rendelkezésére kellő idő ahhoz, hogy ezekhez a változásokhoz igazíthassák döntésüket, mert a 2012 novemberében és decemberében zajló középiskolai felvételi eljárásokban dőlt el, hogy kiknek jut elégséges hely a beiskolázásra, azoknak a tanulóknak pe-

dig, akik nem nyertek felvételt semmilyen középfokú iskolába, kötelezően az ún. HÍD-programban kell teljesíteniük a tankötelezettséget.

- [36] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó az ezen törvényi rendelkezést kifogásoló panaszát fenntartotta.
- [37] 4.14. Az Nkt. 97. § (7) bekezdése sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését és a XV. cikk (1) bekezdését, mert ez a törvényhely is úgy fogalmaz, hogy a gyermek, tanuló csak az egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcsstan oktatásban vehet részt – kihagyva ebből a körből az alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületeket. A szülők és a gyermekek jogait is sérti, hogy az ilyen egyesületek nem szervezhetnek hit- és erkölcsstan oktatást.
- [38] 4.15. Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy az Nkt. 97. § (4), (14) és (26) bekezdései tekintetében fenntartja az alkotmányjogi panaszt. E törvényhelyekről azonban az eredeti indítványában nem tett említést. Az indítvány-kiegészítés szerint ezek a szabályok sértik a kellő felkészülési idő alkotmányos követelményét, továbbá fenntartják azt a jogsérelmet, amit az okozott, hogy az állam nem ismerte el a korábbi törvényi rendelkezések alapján létrehozott egyházi és a magánintézmények jogfolytonosságát.
- [39] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönten kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [40] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [41] 6. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai szempontjait vizsgálta meg.
- [42] 6.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. E határidő megtartása szempontjából – az indítvány kiterjesztésére figyelemmel – külön vizsgálandó az alkotmányjogi panasz, illetve az indítvány-kiegészítés benyújtásának időpontja.
- [43] Az alkotmányjogi panasz 2013. február 5-én érkezett meg az Alkotmánybíróságra. Az Nkt.-nak az alkotmányjogi panaszban támadott rendelkezései – a 75. § (1) bekezdését kivéve (az erre irányuló indítványt azonban az indítványozó vissza is vonta) – 2012. szeptember 1-jén léptek hatályba. Az alkotmányjogi panaszban támadott rendelkezések tekintetében ezért az indítvány határidőben érkezett.
- [44] Az alkotmányjogi panasz kiegészítése 2013. szeptember 25-én érkezett meg az Alkotmánybíróságra. Az Nkt.-nak az indítvány-kiegészítésben támadott rendelkezései (az Nkt.-nek az indítvány-kiegészítés benyújtásakor hatályos szövegét alapul véve) a következő időpontokban léptek hatályba:
- az Nkt. – akkor hatályos – 35. §-a 2013. augusztus 1-jén,
  - az Nkt. – akkor hatályos – 35/A. és 35/B. §-ai 2013. szeptember 1-jén,
  - az Nkt. – akkor hatályos – 97. § (4) bekezdése 2012. december 8-án,
  - az Nkt. – akkor hatályos – 97. § (8) bekezdése 2012. szeptember 1-jén (az Nkt. egészével együtt; a módosítás még az Nkt. hatálybalépése előtt történt),
  - az Nkt. – akkor hatályos – 97. § (14) bekezdése 2013. május 10-én,
  - az Nkt. – akkor hatályos – 97. § (26) bekezdése 2012. szeptember 2-án.
- [45] Az indítvány-kiegészítés ezért az Nkt. 97. § (4), (8) és (26) bekezdése tekintetében elkésett.
- [46] Az indítvány-kiegészítés az Nkt. 35–35/B. §-ai és a 97. § (14) bekezdése tekintetében határidőben érkezett.
- [47] 6.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeket vizsgálva az alábbiak állapíthatók meg.

- [48] Az indítványozó megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 26. § (2) bekezdését]. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [49] Az indítványozó megjelöli továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, I. cikk (1)–(3) bekezdés, II. cikk, VII. cikk (1) bekezdés, X. cikk (1) bekezdés, XI. cikk (1)–(2) bekezdés, XV. cikk, XXIV. cikk, XXVIII. cikk (6)–(7) bekezdés]. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és d) pont].
- [50] Az indítványozó megjelöli a vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket, az Nkt. fent részletezett szabályait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [51] Azzal összefüggésben, hogy az indítvány milyen indokolást tartalmaz a sérelmezett jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességéről, a következő állapítható meg: az alkotmányjogi panasz felsorolja ugyan támadott rendelkezésként az Nkt. 26. § (2) bekezdését, de annak alaptörvény-ellenességéről semmilyen szövegszerű indokolást nem tartalmaz [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [52] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [53] 7. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának – az Abtv. 56. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti – tartalmi feltételeit vizsgálva az alábbi megállapításokat teszi.
- [54] 7.1. Az érintettség kritériuma a támadott rendelkezésekkel összefüggésben külön-külön vizsgálandó, figyelemmel az indítványozó által az alaptörvény-ellenesség indokaiként előadott érvelésre, valamint az indítványozó státuszára is. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) mellékletében nem szerepel bevett egyházként; nem szerepel továbbá a Fővárosi Törvényszék nyilvántartásában sem vallási tevékenységet végző szervezetként [Ehtv. 9/B. § (1) bekezdés]. Bevett egyházi vagy vallási tevékenységet végző szervezeti státuszára az indítványozó maga sem hivatkozik, az indítvány-kiegészítésben csak arra utal, hogy a 6/2013. (III. 1.) AB határozat következményeként „egyházi jogállását” nem veszítette el, de státuszát a jogalkalmazó szervek az időközben megváltozott jogszabályi környezetben ellentmondásosan, esetről esetre eltérően ítélik meg.
- [55] Az érintettségnek az Alkotmánybíróság kivételes alkotmányjogi panasszal kapcsolatos gyakorlata értelmében személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [Lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az érintettség kritériumát ezért az Alkotmánybíróság az Nkt.-nek a befogadással kapcsolatos döntés meghozatalakor hatályos szövege tekintetében vizsgálta.
- [56] Az Nkt. 2. § (1)–(2) bekezdései arról rendelkeznek, hogy az állam – közszolgálati feladatként – meddig biztosítja az ingyenes és kötelező alapfokú, valamint az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelést-oktatást; továbbá, hogy az ingyenes oktatásban részt vevő, e törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő gyermekek, tanulók számára térítésmentes e szolgáltatás igénybevétele.
- [57] Az indítványozó e szabályokat azért támadta, mert szűkíti az ingyenes oktatáshoz való jogot, és nem biztosít minden gyermek, tanuló számára ingyenes pedagógiai szakszolgálatot és kollégiumi ellátást. Az intézményfenntartó indítványozó e rendelkezéseket tehát a gyermekek jogaira alapozva kifogásolta (véleménye szerint az ő ingyenes oktatáshoz való jogukat szűkíti, és közöttük valósít meg diszkriminációt), nem pedig a saját közvetlen érintettségére hivatkozva.
- [58] Az Nkt. 3. § (3) bekezdéséből az alkotmányjogi panasz benyújtása óta eltelt időszakban kikerült az az indítványozó által sérelmezett kitétel, amely szerint hit- és erkölcsstan oktatást csak egyházi jogi személy szervezhet. E bekezdés jelenleg arról rendelkezik, hogy az állami és települési önkormányzati nevelési-oktatási intézményekben tárgyilagosan és sokoldalúan kell az ismereteket közvetíteni, végig tiszteletben tartva a gyermek, a szülő és a pedagógus világnézeti meggyőződését, és biztosítva a lehetőséget arra, hogy a tanuló „fakultatív hitoktatásban”, illetve „hit- és erkölcsstan oktatásban” részt vehessen.
- [59] Az indítványozó által a nem bevett egyházak szempontjából diszkriminatívnak tartott kitétel – mely szerint csak egyházi jogi személy szervezhet hit- és erkölcsstan oktatást – ezen a helyen már nem jelenik meg az Nkt.-ben. Az indítványozó érintettsége ezért nem áll fenn; az indítvány-kiegészítésben pedig ezen kívül csak a normavilágosság sérelmére hivatkozott (a „fakultatív hitoktatás” és a „hit- és erkölcsstan oktatás” fogalmi tisztázatlanságai miatt), amely nem minősül olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt alapítani lehetne.

- [60] Az Nkt. 4. § 16. pontja (az 5. ponttal kapcsolatos indítványi elemet az indítványozó visszavonta) a „magán köznevelési intézmény” törvényi definícióját adja meg, amely szerint ilyennek minősül a vallási tevékenységet végző szervezet, és a más személy vagy szervezet által fenntartott köznevelési intézmény. Az indítványozó szerint ez a meghatározás diszkriminatív, sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, mert kiemeli a (bevett) egyházakat a nem állami/önkormányzati intézményfenntartói körből, és ennek során nincs tekintettel arra, hogy vannak egyéb olyan szervezetek, amelyek kifejezetten hitéleti célból jöttek létre, és ezek is lehetnek intézményfenntartók, akkor is, ha különböző okokból a bevett egyházi státuszt nem nyerték el. Ez a megkülönböztetés az indítványozó szerint főleg a finanszírozás összefüggésében nyilvánul meg.
- [61] Az indítványozó szerint – összefoglalva – azért okoz hátrányos megkülönböztetést ez a törvényi rendelkezés, mert a bevett egyházak egyházi jogi személyei fenntartásában lévő köznevelési intézményeket eltérően, előnyösebben kezeli, mint a vallási tevékenységet végző szervezetek által fenntartott köznevelési intézményeket, ez pedig diszkriminációhoz vezet a hitéleti célból létrejött szervezetek között. Az indítványozó azonban sem a bevett egyházi, sem a vallási tevékenységet végző szervezeti státuszát nem igazolta – azt pedig nem kifogásolta, hogy a más személy vagy szervezet által fenntartott köznevelési intézményeket a hitéleti célból létrejött szervezetek köznevelési intézményeihez képest eltérően kezeli a törvényi definíció –, e törvényhely tekintetében ezért a személyes és közvetlen érintettsége nem állapítható meg.
- [62] Az Nkt. 21. § (8) bekezdés *g*) pontja valamint (10) bekezdés *e*) és *f*) pontjai – korábban, az indítvány, illetve az indítvány-kiegészítés benyújtásakor *d*) pont – arról rendelkeznek, hogy a köznevelési intézményt törölni kell a nyilvántartásból, ha hatóság súlyos vagy az *e* pontban meghatározott szakmai jogszabálysértés miatt a törlést elrendeli. A támadott törvényhely a „súlyos jogszabálysértés” definícióját is megadja. Az indítványozó szerint ezek a szabályok nem felelnek meg a normavilágosság követelményének, ezért diszkrecionális döntési lehetőséget biztosítanak a hatóságnak arra, hogy akár tanév közben is törölhessen egy köznevelési intézményt. Ez a lehetőség pedig az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való jogot is sérti.
- [63] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó e támadott törvényhely kapcsán egyrészt nem igazolta azt, hogy valamely, általa fenntartott köznevelési intézményt a hatóság a fenti okokból – működési engedélye visszavonásával egyidejűleg – törölt volna a nyilvántartásból; másrészt pedig hivatkozott ugyan az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése sérelmének a potenciális lehetőségére, de Alaptörvényben biztosított jog sérelmét részletesen nem indokolta.
- [64] Az Nkt. 23. § (1) bekezdése, valamint (7) bekezdés *d*) pontja értelmében a köznevelési intézmények működésének megkezdéséhez – ha nem állami költségvetési szerv, vagy települési önkormányzat alapítja – engedély szükséges, amely engedély kiadását a kormányhivatal megtagadhatja, ha az intézmény működése nincs összhangban a köznevelés-fejlesztési tervben foglaltakkal. E szabályokat az indítványozó azért sérelmezte, mert ezek alapján a kormányhivatal mérlegelési jogkörben dönthet arról, hogy engedélyezi-e egyházi, illetve magánintézmények működését. Kifogásolta azt is, hogy a köznevelés-fejlesztési tervet a Korm. r. – indítvány benyújtásakor hatályos – 21. § (1) bekezdése szerint a miniszter a KIR honlapján dokumentum formában tartja nyilván, így az ellen nincs lehetőség bírósági jogorvoslat igénybevételére, ezért ez az állapot ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Az indítványozó (korábban hatályos szabályokon alapuló) érvelése szerint a nem megtámadható miniszteri döntés következménye – a kifogásolt szabályok alapján – akár egy adott köznevelési intézmény engedélyének visszavonása is lehet.
- [65] Az Alkotmánybíróság e kifogásolt jogszabályi rendelkezések összefüggésében rámutat, hogy a Korm. r. 21. § (1) bekezdését az egyes oktatási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 73/2013. (III. 8.) Korm. rendelet 21. §-a 2013. március 9-ei hatállyal módosította – amint erre az indítványozó maga is hivatkozott az indítvány-kiegészítésben, amikor az Nkt. 75. § (1) bekezdésére irányuló panaszát visszavonta. Egyebekben az indítványozó nem igazolta azt, hogy valamely általa fenntartott köznevelési intézmény engedélyének kiadását a kormányhivatal a fenti okból megtagadta volna, ezért a közvetlen és aktuális érintettség nem állapítható meg.
- [66] Az Nkt. 25. § (4) bekezdése, valamint a 26. § (1) és (2) bekezdése a köznevelési intézmény SzMSz-ének, házi-rendjének, pedagógiai programjának, illetve ennek részeként a helyi tantervnek az elfogadási módjáról rendelkezik.
- [67] E szabályok közül az indítványozó az Nkt. 25. § (4) bekezdését, valamint a 26. § (1) bekezdését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó normavilágosság követelményének a sérelme alapján kifogásolta. A normavilágosság követelménye nem minősül olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt alapítani lehetne.



Az Nkt. 26. § (2) bekezdésével összefüggésben pedig az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy az miért ellentétes az Alaptörvénnyel.

- [68] Az Nkt. 31. § (1), (4) és (6) bekezdései szólnak arról, hogy az egyházi és magán köznevelési intézmények a törvényben foglalt eltérésekkel működhetnek, valamint, hogy ilyen intézményekben a köznevelési szerződés keretei között a nevelés és oktatás a gyermekek, tanulók számára térítésmentessé válik. Itt szabályozta a törvény a köznevelési szerződés érvényességi idejét és megbízási szerződés-jellegét is. Ez utóbbi szabályt, az Nkt. 31. § (6) bekezdését az Nkt. módosításáról szóló 2014. évi CV. törvény 30. § 6. pontja 2015. június 15. napjával hatályon kívül helyezte.
- [69] Az indítványozó az Nkt. 31. § (1) bekezdését csak felsorolta a megtámadott törvényi rendelkezések között, de annak alaptörvény-ellenességét külön nem indokolta. Az Nkt. 31. § (4) és (6) bekezdéseit pedig az indítványozó egyrészt a normavilágosság követelményének sérelme miatt, másrészt pedig az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglalt, a gyermekeket és a szülőket megillető alapjogok alapján kifogásolta, de nem hivatkozott saját Alaptörvényben biztosított joga sérelmére. Személyes és közvetlen érintettsége így nem állapítható meg.
- [70] Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó az Nkt. 35–35/B. §-ait is támadta, az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében garantált gondolat, lelkiismeret és vallás szabadsága alapján. Az Nkt. ezen rendelkezései az állami, a helyi önkormányzati, valamint a nemzetiségi önkormányzati nevelési-oktatási intézményekben szervezett fakultatív hitoktatás és hit- és erkölcsoktatás kereteit és lényegesebb szabályait tartalmazzák; rögzítve, hogy ilyen oktatást csak egyházi jogi személy szervezhet. Egyházi jogi személynek pedig – az Ehtv. 10. §-a értelmében – csak a bevett egyház és annak belső egyházi jogi személye minősül. Az indítványozó ezt a szabályozást a normavilágosság követelményének a megsértése miatt sérelmezi, valamint amiatt, mert hátrányos megkülönböztetést okoz a hitéleti célból létrejött szervezetek között azzal, hogy kiemeli a bevett egyházakat, és csak számukra biztosítja a fakultatív hitoktatás és hit- és erkölcsoktatás megszervezésének a lehetőségét.
- [71] Amint arra az Alkotmánybíróság már rámutatott, az indítványozó a jelen eljárás során sem a bevett egyházi, sem a vallási tevékenységet végző szervezeti státuszát nem igazolta (azt pedig jelen esetben sem kifogásolta, hogy más, nem hitéleti célból létrejött szervezetek nem vehetnek részt a fakultatív hitoktatás és hit- és erkölcsoktatás megszervezésében); így személyes és közvetlen érintettsége nem állapítható meg.
- [72] Az Nkt. 37–39. §-ai a nevelési-oktatási intézmények gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos döntéseiről, intézkedéseiről, ezek közlésének módjáról és az ezek ellen indítható eljárás részletes szabályairól rendelkeznek. Az indítványozó érvelése szerint e rendelkezések sértik a tanulók Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jogát.
- [73] Az indítványozó az Nkt. ezen szabályai kapcsán a tanulók jogai sérelmének lehetőségét vetette fel, és nem valamely saját, Alaptörvényben biztosított joga sérelmére, illetve saját közvetlen érintettségére hivatkozott.
- [74] Az Nkt. 97. § (1) bekezdése a 2011/2012. tanévben vagy azt megelőzően kilencedik évfolyamba lépő tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók tankötelezettségének időtartamáról szól. Az indítványozó szerint ez a szabály hátrányosan érinti a tanulókat és a szülőket, és nem biztosít számukra elegendő időt arra, hogy a jogszabályi változásokhoz igazíthassák iskolaválasztási döntésüket.
- [75] Az indítványozó az Nkt. ezen szabályát a tanulók (gyermek) és a szülők jogainak feltételezhető sérelme alapján kifogásolta, de nem hivatkozott saját Alaptörvényben biztosított joga sérelmére. Személyes és közvetlen érintettsége így ebben az esetben sem állapítható meg.
- [76] Az Nkt. 97. § (7) bekezdése szerint a hit- és erkölcsoktatás órát az iskolai nevelés-oktatás első és ötödik évfolyamán (hat évfolyammal működő gimnáziumban a hetedik évfolyamon) kell megszervezni 2013. szeptember 1-jétől, felmenő rendszerben. Az indítványozó ezt a törvényi rendelkezést az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1) bekezdése alapján sérelmezte, mivel álláspontja szerint – a hit- és erkölcsoktatás megszervezésével kapcsolatos egyéb támadott rendelkezésekkel együtt – e szabály is csak egyházi jogi személyek számára teszi lehetővé a hit- és erkölcsoktatás szervezését, kihagyva a körből az egyéb, alapcélként vallási tevékenységet végző szervezeteket.
- [77] Az indítványozó – amint arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott – a jelen eljárás során sem a bevett egyházi, sem a vallási tevékenységet végző szervezeti státuszát nem igazolta, e törvényhely tekintetében ezért a személyes és közvetlen érintettsége nem állapítható meg.
- [78] Az Nkt. 97. § (14) bekezdése előírja, hogy az iskola 2013. március 31-ig vizsgálja felül a pedagógiai programját annak érdekében, hogy az a kerettantervről szóló jogszabály és e törvény rendelkezéseinek megfeleljen. Ezt a felülvizsgálatot a szakképző iskolának 2013. május 20-ig kell elvégeznie. Az indítványozó a 2013. február 5-én benyújtott alkotmányjogi panaszban az Nkt. ezen részét még nem kérte felülvizsgálni, 2013. szeptember 25-én érkezett indítvány-kiegészítésében pedig úgy nyilatkozott, hogy e bekezdést illetően fenntartja az alkotmányjogi

- panaszban foglaltakat, mert „fennmarad az a jogsérelem, amely amiatt következik be, hogy az állam nem ismerte el a korábbi törvényi rendelkezések alapján létrehozott egyházi és magánintézmények jogfolytonosságát”.
- [79] Az Nkt. ezen bekezdése vonatkozásában azonban az indítványozó egyrészt nem nevezte meg, hogy pontosan melyik Alaptörvényben biztosított jogát sérti; másrészt nem tért ki annak megindolására, hogy személyes és közvetlen érintettsége milyen összefüggésben volna vizsgálható.
- [80] 7.2. Összegezve az Alkotmánybíróság fenti megállapításait, az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság visszautasította
- az Nkt. 97. § (4), (8) és (26) bekezdései tekintetében az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján (elkésettség miatt);
  - az Nkt. 26. § (2) bekezdése, 21. § (8) bekezdés g) pontja, valamint (10) bekezdés e) és f) pontjai, 25. § (4) bekezdése, 26. § (1) és (2) bekezdései, valamint 97. § (14) bekezdése tekintetében az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján (az alaptörvény-ellenességre vonatkozó indokolás, illetve az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére történő hivatkozás hiánya miatt);
  - az Nkt. 2. § (1)–(2) bekezdései, 3. § (3) bekezdése, 4. § 16. pontja, 21. § (8) bekezdés g) pontja, valamint (10) bekezdés e) és f) pontjai, 23. § (1) bekezdése, valamint (7) bekezdés d) pontja, 31. § (1) és (4) bekezdései, 35–35/B. §-ai, 37–39. §-ai, továbbá 97. § (1), (7) és (14) bekezdése tekintetében az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján (az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettségének hiánya miatt).
- [81] 8. Az Abtv. 53. § (6) bekezdése szerint: „Az alkotmányjogi panasz kivételével az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány nem vonható vissza.” Az Abtv. az alkotmányjogi panasz visszavonására tehát biztosít lehetőséget. Az indítványozó a fent kifejtettek szerint a 2013. szeptember 25-ei indítvány-kiegészítésében az Nkt. 4. § 5. pontja, 21. § (1)–(2) bekezdése, 32. §-a és 75. § (1) bekezdése ellen irányuló alkotmányjogi panasz-elemeket visszavonta.
- [82] Az Abtv. 59. §-a úgy rendelkezik, hogy: „Az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafigyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.” Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 67. § (1) bekezdése alapján: „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafigyottá váló ügyek esetén.” A 67. § (2) bekezdés c) pontja szerint pedig: „Okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó indítványát visszavonta”. A 67. § (2) bekezdés e) pontja azt is kimondja továbbá, hogy: „Okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.”
- [83] Az Alkotmánybíróság ezért megszünteti az eljárást
- az Nkt. 4. § 5. pontja, 21. § (1)–(2) bekezdései, 32. §-a és 75. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tekintetében az Abtv. 59. §-a, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 67. (1) bekezdése és (2) bekezdés c) pontja alapján (az indítvány visszavonása miatt);
  - az Nkt. 31. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tekintetében az Abtv. 59. §-a, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 67. § (1) bekezdése és (2) bekezdés e) pontja alapján (a támadott törvényi rendelkezés hatályon kívül helyezésére tekintettel, az indítvány tárgytalanná válása miatt).

Budapest, 2015. június 23.

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Lévay Miklós s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/175/2013.



## EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK



### AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 5/2015. (VI. 30.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

#### egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként a 2015. július 1-jétől 2015. szeptember 30-ig terjedő időtartamra – saját kérésükre, ismételten – *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró, valamint *dr. Juhász Imre* alkotmánybíró jelölöm ki.

Budapest, 2015. június 30.

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.*  
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1985/2015.



### AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 6/2015. (VI. 30.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

#### öttagú tanács tagjának helyettesítéséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 9. § (4) bekezdése alapján a 2. számú öttagú tanácsban – a tanácsvezető alkotmánybíró javaslatára – *dr. Balsai István*, *dr. Kiss László* és *dr. Lévy Miklós* alkotmánybírókat jelölöm ki helyettesítésre.

A helyettesítésre kijelölés nem érinti a helyettesítő alkotmánybírók öttagú tanácsokban betöltött állandó tagságát. A helyettesítő alkotmánybírók saját ügyeik előterjesztésére csak állandó öttagú tanácsaikban jogosultak.

Az Alkotmánybíróság elnökének az öttagú tanács tagjának helyettesítéséről szóló 3/2015. (II. 25.) elnöki utasítás hatályát veszti.

Budapest, 2015. június 30.

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*  
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1993/2015.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: [www.alkotmanybirosag.hu](http://www.alkotmanybirosag.hu)

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára  
layout: [www.estercom.hu](http://www.estercom.hu)  
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., [www.mhk.hu](http://www.mhk.hu)  
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető  
HU ISSN 2062–9273